

HET LEVEN WAAR JE NAAR VERLANGT

INHOUD

Inleiding 7

1. 'Ja, wij zullen morfen' 9
2. Verrast door de verandering 28
3. Oefenen of ploeteren 46
4. Een 'die-da-dag' 67
5. Leven zonder haast 89
6. Durf klein te zijn 109
7. Leven zonder spijt 135
8. Een leven onder Gods leiding 151
9. Leven in vrijheid 174
10. Een onverdeeld leven 194
11. Leven met een geordend hart 219
12. Een leven van volharding 237

Noten 255

INLEIDING

Hoe groei ik? Waaraan zie je of iemand geestelijk volwassen is? Waarom lijkt het zo moeilijk om te groeien en waarom gaat het zo langzaam? Zal ik ooit echt een ander mens worden?

Als u wel eens gefrustreerd bent over de toestand van uw geestelijk leven, als u zich wel eens hebt afgevraagd of u ooit echt zult veranderen, als u wel eens het idee hebt dat u maar niet verder komt – dan moet ik u hebben. Voor mensen zoals u heb ik dit boek geschreven.

Het evangelie benadrukt dat de menselijke persoonlijkheid inderdaad radicaal kan veranderen. Nooit gemakkelijk. Nooit snel. Maar het kán. Ik zie het zo nu en dan gebeuren in andere mensen, en heel af en toe zelfs in mij.

De verandering begint telkens wanneer mensen ernstig aan Jezus vragen hoe ze hun leven moeten inrichten. De eeuwen door zijn er verstandige mensen geweest die zich hieraan toewijdden. Maar de weg van Jezus moet telkens opnieuw worden bestudeerd en bewandeld, in ieder tijdperk en binnen elke sociale context.

Dit boek is een poging om iets van de oude wijsheid toegankelijk te maken voor mensen die leven in een wereld van snelwegen, loopbaanplanning en computerspelletjes, in plaats van in kloosters en woestijnen. Ik hoop dat u het zult opvatten als een uitnodiging om op de weg van Christus te wandelen, want dat is de enige uitnodiging die echt telt.

Mijn dank gaat uit naar diverse mensen die het manuscript

geheel of gedeeltelijk hebben doorgelezen en allerlei waardevolle suggesties ter verbetering gaven. Ik noem met name Max DePree, Scott en Laurie Pederson, Lee Strobel, Dieter Zander, Sam Reeves, Jodi Walle, Richard Foster, Bill Hybels, Mickey Maudlin en ten slotte John sr. en Kathy Ortberg.

Ik bedank John en Linda Anderson, die mij zo vriendelijk een schitterende plek hebben aangeboden om te schrijven. En ik bedank mijn vrouw Nancy, die geduldig en onophoudelijk een klankbord is geweest voor mijn niet aflatende stroom van losse invallen.

Het was een vreugde om samen te werken met Jack Kuhatschek, van uitgeverij Zondervan. Zijn feedback was stimulerend en bijzonder verrijkend. Ook heb ik veel gehad aan Jim Ruark, met zijn aandacht voor begrijpelijkheid en nauwkeurigheid.

In het bijzonder ben ik dank verschuldigd aan Dallas Willard. Wat hij over de geestelijke vorming van de gelovige heeft gezegd en geschreven, is van enorme invloed geweest op mijn leven en mijn bediening – om maar te zwijgen van zijn invloed op vele anderen. (Een van mijn werktitels voor dit boek was ‘Dallas voor Dummies’.) De tekortkomingen van dit boek zou ik nooit aan hem willen toeschrijven, maar de verdiensten wel.

'JA, WIJ ZULLEN MORFEN'
De hoop op verandering

En nu, met Gods hulp, zal ik mezelf worden.

SØREN KIERKEGAARD¹

Ik kan de parelmoeren pijn in mijn hart niet stillen, waarvan ik heb vastgesteld dat die een hartekreet van thuis is.

PAT CONROY²

Ik ben teleurgesteld in mijzelf. Ik ben teleurgesteld, niet zo zeer vanwege bepaalde dingen die ik heb gedaan, maar veeleer over wat voor mens ik ben geworden. Ik heb het onbehaaglijke gevoel dat het allemaal niet zo is als het zou moeten zijn.

Mijn teleurstelling heeft voor een deel te maken met zaken van ondergeschikt belang. Ik zou graag wat meer gespierd willen zijn. Ik ben ontzettend onhandig in het doen van klusjes thuis. En op financieel gebied blink ik ook niet erg uit.

Mijn teleurstelling is voor een deel ook neurotisch. Soms maak ik me veel te druk over wat anderen van mij denken, zelfs mensen die ik niet eens ken.

Maar ik weet heel goed dat een deel van mijn teleurstelling wel degelijk reëel is. Het is de bittere vrucht van mijn ik-gerichtheid. Ik ga naar een reünie van de middelbare school en ik kan het verlangen niet onderdrukken er beter uit te zien dan mijn vroegere klasgenoten. Ik wil met indrukwekkender wapenfeiten voor de dag komen dan zij. Ik spreek met iemand op wie ik aantrekkelijk wil overkomen, maar wat ik zeg, is vervelend en pedant. Ik vind het erg dat ik zo gewoon ben. Ik zou willen zijn als Thun Dar, de held uit het boek van Garrison Keillor, 'de zonnegod, de koning

van Amerika, het idool van miljoenen, de bringer van het vuur, de jeugdige reus'.³

Mijn teleurstelling zit voor een deel zelfs nog dieper. Wanneer ik 's avonds naar mijn kinderen kijk, terwijl ze liggen te slapen, dan bedenk ik wat voor een vader ik zou willen zijn. Ik wil hen fantastische momenten laten beleven. Ik wil dat ze tranen in hun ogen krijgen van het lachen. Ik wil zo voorlezen dat een boek helemaal tot leven komt, zodat ze zelf ook zin in lezen krijgen. Ik wil lieve dingen tegen hen zeggen voordat ze hun ogen sluiten. Ik wil hen 's morgens wakker zingen. Ik wil met

---

Ik ben teleurgesteld in mijzelf. Ik heb het onbehaaglijke gevoel dat het allemaal niet zo is als het zou moeten zijn.

---

hen vuurvliegjes vangen, hun leren tennissen, met hen stoeien, mijn armen om hen heen slaan en zó voor hen bidden dat ze zich gekoesterd voelen.

Ik kijk naar hen terwijl ze daar zo liggen te slapen, en dan denk ik eraan hoe de dag in werkelijkheid is verlopen. Ik herinner me dat ze ruzie kregen tijdens een spelletje dammen en dat ik de kamer uitliep, omdat het me te veel moeite was om hun te leren hoe je een conflict moet oplossen. Ik herinner me hoe mijn dochter tijdens de maaltijd de frisdrank omkieperde. Ik ging vreselijk tegen haar te keer en zei dat ze beter moest uitkijken – alsof dit een ernstige tekortkoming in haar karakter was. Ik voer tegen haar uit, ook al mors ik zelf herhaaldelijk iets zonder dat iemand tegen mij uitvaart. Ik schreeuwde tegen haar – eerlijk gezegd alleen omdat ik groot ben en zij nog maar klein is en zich daarom niet kan verdedigen. Toen zag ik die pijnlijke, verwarde blik in haar ogen en ik wist dat ik een kleine wond in haar ziel had veroorzaakt. Ik had de tijd wel zestig seconden willen terugdraaien. Ik herinner me dat ik 's avonds niet de tijd nam om even fijn met hen te praten, maar hen zo snel mogelijk naar bed heb gejaagd, omdat ik meer tijd voor mijzelf wilde hebben. Ik ben teleurgesteld.

En dan heb ik het niet alleen over mijn vaderschap. Ik ben ook teleurgesteld in mijn optreden als echtgenoot, vriend, buurman en als mens in het algemeen. Ik denk aan de dag waarop ik werd geboren, toen ik de belofte met me meedroeg die aan alle baby's wordt meegegeven. Ik denk aan die baby en wat er van had kunnen worden: hoe mijn verstand en mijn lichaam zich hadden kunnen ontwikkelen, welke gedachten ik had kunnen hebben, welke vreugde ik had kunnen scheppen.

Ik vind het erg dat ik nog steeds zo weinig van God houd en zo veel zondig. Als kind dacht ik altijd dat volwassenen ongeveer zo waren als zij wilden zijn. Maar de waarheid is anders. Ik ben zondig en dat is beschamend. Ik kan vreselijk jaloers worden op mensen die kennelijk meer succes hebben dan ik. Het stelt me teleur dat ik zo kleinzielig en pietluttig kan zijn. Ik kan niet lang bidden, zonder dat mijn gedachten afdwalen naar een grandioze prestatie die ik zou willen leveren, of naar iemand die mij beledigd heeft en op wie ik nog steeds boos ben, ook al dacht ik dat ik hem allang vergeven had. Ik kan anderen de indruk geven dat ik het druk heb en veel tot stand breng, terwijl ik in feite enorm veel tijd verdoe voor de televisie.

Dit zijn zomaar wat teleurstellingen. Ik heb er nog meer, die veel duisterder zijn en die ik niet op papier durf te zetten. Zelfs deze zin is een beetje misleidend, want daardoor lijk ik gevoeliger voor mijn verdorvenheid dan ik in werkelijkheid ben. Soms besef ik wel hoezeer ik tekort schiet, maar het kan me niet eens zoveel schelen. Ik vind het erg dat ik niet hevig teleurgesteld ben.

Waar komt deze teleurstelling vandaan? Een antwoord dat je vandaag de dag veel hoort, is dat ze voortkomt uit een gebrek aan eigenwaarde, omdat je jezelf niet hebt geaccepteerd. Dat kan voor een deel het antwoord zijn, maar het is zeker niet het hele antwoord – verre van dat. Een ouder en wijzer antwoord is dat het gevoel van teleurstelling als zodanig niet het probleem is; het is een weerspiegeling van een veel dieper probleem, namelijk

dat ik niet de persoon ben die God in gedachten had toen Hij mij schiep. Het is die parelmoeren pijn in mijn hart dat ik zo graag thuis wil zijn bij de Vader.

UNIVERSELE TELEURSTELLING

Een van de diepzinnigste uitspraken over de mens die ik ooit gehoord heb, kwam mij ter ore toen ik nog maar vijf was. Hij kwam uit de mond van mijn held, Popeye de Zeeman. Als hij gefrustreerd was of niet wist wat hij moest doen of zich tekort voelde schieten, dan zei Popeye altijd heel simpel: 'Ik ben wat ik ben.'

Popeye deed zich niet anders voor dan hij was. Hij was nog nooit in therapie geweest en totaal niet op de hoogte van zijn schaduw-ik en het kind in hem. Hij had, voor zover wij weten, niet veel opleiding genoten. Hij wist wie hij was: een eenvoudige, pijprokende zeeman die van Olijfje hield. Een andere indruk wilde hij niet wekken. 'Hij was meester over zijn eigen verhaal,' zoals Lewis Smedes het eens uitdrukte.⁴ Ik ben wie ik ben.

**Mijn leven is
niet geworden
wat God
ermee had
bedoeld.**

Maar ik heb altijd het gevoel gehad dat deze uitspraak een trieste ondertoon had. Popeye verklaarde er in het algemeen zijn tekortkomingen mee. Er sprak niet veel verwachting van groei of verandering uit. Hij had kennelijk geen enkele drang om te worden wie hij niet was. Het is alsof hij zei: 'Hoop niet te veel. Verwacht niet te veel. Ik ben wie ik ben en...' zo zou hij er in zijn donkerste ogenblikken aan toevoegen, 'meer niet.'

Dat is de trieste kreet van de mens. U hebt waarschijnlijk op uw manier iets dergelijks gezegd, net als ik. Het is de worsteling tussen teleurstelling en hoop.

GOD TELEURSTELLEN

Teleurstelling betekent: wat ik had gehoopt, is niet uitgekomen. Erger nog: mijn leven is niet geworden wat God ermee had bedoeld. Daarmee stel ik Hem teleur. Ik heb Hem de centrale plaats ontzegd die Hij in mijn leven wil innemen. Ik weiger Hem God te laten zijn en heb mijzelf in zijn plaats gesteld. Ik ben wie ik ben.

Maar zo ben ik niet bedoeld. Ik ben geroepen zo te worden als God in gedachten had toen Hij mij maakte. Dit is de realiteit achter dat prachtige gebed van Søren Kierkegaard: 'En nu, met Gods hulp, zal ik mezelf worden.'⁵

Dit boek gaat over geestelijke groei. Het gaat over dat heilige en mysterieuze proces waarover de apostel Paulus sprak toen hij zei: 'Ik doorsta opnieuw weeën, totdat Christus in u gestalte verkregen heeft.'⁶ Het doel van deze groei is dat wij leven alsof Jezus onbelemmerd zeggenschap over ons heeft. Natuurlijk, *wij* zijn het die leven. Maar God heeft ons geroepen om zo te leven als Hij ons heeft geschapen: met ons unieke temperament, onze unieke genenkaart, onze unieke geschiedenis.

Geestelijk groeien betekent dat wij steeds meer leven zoals Jezus zou leven als Hij in onze schoenen stond – dat wij opmerken wat Jezus zou opmerken als Hij door onze ogen keek, denken wat Hij zou denken, voelen wat Hij zou voelen, en dus doen wat Hij zou doen.

Dit boek is geschreven om u te helpen geestelijk te groeien. Maar het is moeilijk om geestelijke groei zodanig onder woorden te brengen dat daaruit blijkt hoe urgent dit onderwerp is. Maar al te vaak wordt gedacht dat het geestelijk leven slechts een van de aspecten van ons bestaan is, naast en voor een groot deel gescheiden van ons financiële leven, ons beroepsleven, enzovoort. Zo nu en dan proberen mensen hun geestelijk leven op orde te brengen door regelmatigiger te gaan bidden of een bepaalde geestelijke leefregel te volgen. Dat is

de religieuze evenknie van een dieet of streng budget-beheer.

In feite is de term geestelijk leven niet minder dan een aanduiding van ons totale leven, vanuit Gods perspectief gezien. Het omvat ieder moment en ieder facet ervan. Anders gezegd: God is niet geïnteresseerd in uw 'geestelijk leven'. Hij is alleen maar geïnteresseerd in uw leven. Hij wil u bevrijden.

GODS KUNSTWERK

Een van de grootste kunstwerken in de westerse wereld is de *Pietà* van Michelangelo, een marmeren beeld van een angstige Maria die de gekruisigde Christus vasthoudt. Enkele jaren geleden ging een fanatieke nationalist dit meesterwerk met een sloophamer te lijf. Hoewel de aangebrachte schade aanzienlijk was, wisten de restaurateurs van het Vaticaan het beeld in nagenoeg perfecte staat te herstellen.

U bent geschapen als een meesterwerk van God. Paulus schrijft: 'Want wij zijn Gods *poiema*.'⁷ Dat woord betekent 'maaksel' of 'meesterwerk'. God heeft u gemaakt om de eenheid met Hem en met andere mensen te kennen. God heeft u gemaakt om mede-regent met Hem te zijn, om 'de aarde te vervullen en haar te onderwerpen', om te 'heersen' over de schepping, onder zijn heerschappij en met zijn hulp.⁸ Juist omdat God ons oorspronkelijk goed geschapen heeft, is het zo tragisch dat we in zonde gevallen zijn. Daarom snijdt de teleurstelling in mijzelf zo diep.

God is echter vastbesloten om de vervorming van zijn beeld in ons te restaureren. Het is niet zijn bedoeling om *het grootste deel* van onze gebrokenheid te herstellen, Hij wil van ons totaal nieuwe schepselen maken. Daarmee is de geschiedenis van de mensheid niet alleen maar een verhaal van universele teleurstelling, maar ook een verhaal van onuitblusbare hoop.

DE ONUITBLUSBARE HOOP EN HET EVANGELIE

Frederick Buechner heeft eens geschreven dat ieder tijdperk zijn eigen sprookjes voortbrengt.⁹ Diep van binnen geloven we, of willen we geloven, dat de wereld zoals wij die kennen niet het hele verhaal is. Wij verlangen naar een nieuwe betovering van de werkelijkheid. Wij hopen dat de dood niet het einde is, dat het universum meer is dan een gesloten terrarium. Dus blijven we verhalen bedenken die de hoop op een andere wereld levend houden.

Maar met deze verhalen is nog niet gezegd dat er ook inderdaad een andere wereld bestaat. Een algemeen kenmerk van sprookjes is dat de betoverde wereld niet ver weg is. Je stap in een kast en je bent in Narnia. Je loopt door een bos en struikelt zowat over een huisje met zeven dwergen. De andere wereld blijkt veel dichterbij te zijn dan je dacht.

Juist de verhalen die dit verlangen diep in ons het sterkst vertolken, houden het langst stand. Buechner citeert J.R.R. Tolkien:

Een sprookje, dat niveau heeft en goed is uitgewerkt, wordt hierdoor gekenmerkt: de gebeurtenissen kunnen nog zo wild zijn, en de avonturen nog zo fantastisch of angstaanjagend, maar wanneer het zijn 'keerpunt' bereikt, kan het sprookje het kind of de volwassene die het hoort de adem doen stokken, het hart doen overslaan en zelfs de tranen over de wangen doen biggelen, op een manier die beslist niet onderdoet voor de allerbeste literatuur.¹⁰

Sprookjes zijn niet slechts verhalen over de verandering van de wereld om ons heen. Zij gaan doorgaans over de verandering van de hoofdpersonen. Kikkers worden prinses, lelijke eenden worden zwanen, houten poppen worden echte jongens. George MacDonald heeft zijn held Curdie het magische vermogen mee-

gegeven om, wanneer hij iemands hand aanraakt, te vertellen waarin de persoon in kwestie zal veranderen.¹¹

Dit zijn, zegt Buechner, allemaal zaken die sprookjes met het evangelie gemeen hebben, al is er wel één groot verschil: het evangelie is waar.¹²

Toen Jezus het evangelie verkondigde, deelde Hij eenvoudig mee dat er een andere dimensie van het zijn bestaat en bereikbaar is. ‘Het Koninkrijk Gods is nabijgekomen,’ zei Hij. ‘Bekeert u en geloof het evangelie.’¹³ Het goede nieuws (want dat betekent evangelie letterlijk) is dat deze gevallen wereld, zoals wij die kennen, niet het hele verhaal is. Er is een andere werkelijkheid. Die is net zo reëel als de stoel waarop ik zit en het boek dat u leest.

De geschiedenis van de mensheid is niet alleen maar een verhaal van universele teleurstelling, maar ook een verhaal van onuitblusbare hoop.

Deze woorden van Jezus kondigen het ‘keerpunt’ in de wereldgeschiedenis aan. Telkens wanneer iemand deze woorden uit Jezus’ mond hoorde – écht hoorde – stakte zijn adem, sloeg zijn hart over en liepen hem soms zelfs de tranen over de wangen.

Dat effect hebben zijn woorden nog steeds.

Het goede nieuws is vooral dat deze wereld, oftewel het Koninkrijk van God, dichterbij is dan u denkt. Het is bereikbaar voor gewone mannen en vrouwen. Het is bereikbaar voor mensen die zichzelf helemaal niet zo godsdienstig of geestelijk vinden. Het is bereikbaar voor u. U kunt erin leven – op dit moment.

Het betekent dat uw verhaal een verhaal van verandering is. U zult niet altijd blijven zoals u nu bent. De dag komt waarop u onvergelijkbaar veel beter – of slechter – zult zijn.

C. S. Lewis bracht deze hoop als volgt onder woorden: